

ELS BALSANS, L'EUROPA CAPITALISTA I EL TSARISME

Lev Trotski

Novembre de 1910

Versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de: “Los Balcanes, la Europa capitalista y el zarismo” (<http://www.marxists.org/espanol/trotsky/1910s/19101101.htm>)

- I. La “conspiració” d'Àustria i Bulgària
 - II. La nova Turquia afronta velles dificultats
 - III. Intrigues per a una compensació “desinteressada”
 - IV. Fora dels Balsans! Abandoneu Tabriz!
-

I. La “conspiració” d'Àustria i Bulgària

Utilitzant el pretext d'una vaga en els ferrocarrils, el príncep Ferran de Bulgària s'ha apoderat de la línia de Rumèlia oriental, propietat fins ara dels capitalistes austríacs. Per tal de defensar els seus interessos, el govern de Viena ha fet pública immediatament una protesta moderada. Una protesta aparentment tan ben redactada que inclús l'*Arbeiter Zeitung* de Viena s'ha sentit obligat a expressar la seua indignació contra els “calumniadors” anglesos i francesos, que pretenien veure darrere de l'actuació del príncep l'habilitat d'un director d'escena austríac. I, no obstant, els calumniadors tenien raó. Tant l'apropiació del ferrocarril austroturc com la protesta d'Àustria conformaven els elements d'una conspiració entre els governs austríac i búlgar. Aquest fet es posà de manifest en dos o tres dies. El 5 d'octubre de 1908 Bulgària proclamava la seua independència i dos dies més tard Àustria-Hongria anunciava l'annexió de Bòsnia i Hercegovina. Aquestes dues accions constitueixen sengles violacions del Tractat de Berlín encara que en res hagen modificat el mapa polític d'Europa.

Els Estats que avui en dia formen la península balcànica foren fabricats per la diplomàcia europea en la Conferència de Berlín de 1879. En ella es van prendre totes les mesures per a transformar la diversitat nacional dels Balsans en un embolic de petits Estats. Cap d'ells podria estendre's més enllà d'un cert límit. Cadascun d'ells constret entre els seus propis llaços diplomàtics i dinàstics oposats a tots els altres. I, per acabar, tots impotents enfront de les constants maquinacions i intrigues de les grans potències europees.

Territoris poblats per Búlgars foren separats de Turquia per aquesta conferència i transformats en principat vassall. Rumèlia oriental, la població de la qual era gairebé totalment búlgara, continua, tanmateix, unida a Turquia. La revolta que agità aquests territoris en 1885 modificà el repartiment efectuat pels diplomàtics de la Conferència de Berlín i, contra la voluntat del tsar Alexandre II, Rumèlia oriental se separà “de facto” de Turquia i esdevingué en Bulgària meridional. La dependència respecte a Turquia del principat “vassall” de Bulgària no tingué cap expressió pràctica. El poble búlgar guanyà tan poc amb la desaparició d’aquesta dependència com perdé el poble turc. Però l’agent austríac, el príncep Ferran de Coburg, assolí la cima de la seua carrera deixant de ser un príncep vassall per a esdevenir monarca sobirà.

L’annexió per Àustria de les dues antigues províncies turques i d’Hercegovina no modificà realment les fronteres d’aquests dos Estats. Les exclamacions històriques de la premsa patriòtica eslavòfila russa denunciant la violència austríaca contra els eslaus no pot alterar el fet que aqueixes províncies foren lliurades a la monarquia dels Habsburg fa més de trenta anys per la mateixa Rússia. Va ser el pagament que rebé Àustria, com resultat de l’acord secret de 1876 amb el govern d’Alexandre II, en recompensa per la seua neutralitat durant la guerra russoturca de 1877. La Conferència de Berlín de 1879 no feu sinó confirmar el dret d’Àustria a l’ocupació d’aquestes províncies per un període indefinit. I el govern tsarista per la seua banda rebé (a canvi de les dues províncies eslaves arrabassades per Àustria a Turquia) la Bessaràbia moldava espoliada a Romania. En l’argot de bandits de la diplomàcia, a aquest tipus d’arreglaments a costa d’un tercer se li denomina compensació.

De totes maneres podem consolar-nos amb la idea que si Krushevan, Purishkevitz, Krupenski i d’altres conegudes personalitats originàries de Bessaràbia no són vertaderament russos en el sentit etnogràfic del terme, formen malgrat tot un “equivalent de caràcter eslau” perquè les rebérem en compensació dels serbis i croats de Bòsnia.

La política d’Àustria en els Balcans combina de manera natural el pillatge capitalista, l’estupidesa burocràtica i la intriga dinàstica. El gendarme, el financer, el missioner catòlic i l’agent provocador es divideixen el treball. I la seua obra comuna és el que rep el nom de tasca cultural.

Durant els seus trenta anys de dominació a Bòsnia Hercegovina, Àustria, malgrat haver minat fonamentalment el caràcter bàrbar de l’economia natural que hi dominava, no es mostrà disposada a començar l’abolició de les formes feudals que llastaven les relacions en el camp. Encara avui en dia el camperol bosnià lliura una tercera part de la seua collita al senyor (el bei). En el mateix

període el percentatge d'analfabetisme ha descendit del 95 % al 84 %, però ha augmentat el nombre d'emigrants. Quan la revolució esclatà a Turquia, provocant una gran fermentació política entre els bosnians, el govern de l'emperador Francesc Josep ordenà d'una banda a Nastic, el seu agent provocador, organitzar el sorollós assumpte dels separatistes serbis i, per una altra, coronà els seus trenta anys de labor civilitzadora estenent la sobirania de l'emperador d'Àustria i rei apostòlic d'Hongria a les províncies de Bòsnia i Hercegovina. Prometé concedir als seus habitants un "autogovern" basat en una assemblea provincial (Landtag) elegida per sufragi censatari. Els registres i arrestos multiplicats havien de preparar els bosnians per a rebre els seus privilegis constitucionals.

Encara que la conspiració dels Habsburg i els Coburg no modificà les relacions existents "de facto", sí que violava, però, les normes sagrades de la llei internacional. El tractat de Berlín constitueix la base formal de l'equilibri europeu en el seu conjunt. Deixant a banda les obligacions "morals", aquest equilibri està aparentment preservat pels exèrcits, les fortaleses i els navilis de guerra i és objecte de la constant atenció dels diplomàtics. Això, tanmateix, no ha impedit a un participant en el Congrés de Berlín, Àustria, el violar aqueix tractat quan se li presentà una ocasió favorable. La miserable incapacitat del "Concert de les nacions europees" per a garantir un tractat que havien de protegir, és un rotund desmentiment de la il·lusió de realitzar "la pau de Déu" mitjançant l'arbitratge entre els Estats capitalistes (Jaurès!). Els tribunals d'arbitratge, els Congressos, les Conferències i les seues resolucions, no tenen més poder coercitiu que els tractats internacionals.

II. La nova Turquia afronta velles dificultats

La proclamació de la independència de Bulgària i l'annexió de Bòsnia són conseqüències immediates de la revolució turca. No perquè haja debilitat Turquia, sinó perquè l'ha enfortida. La precondition històrica del tractat de Berlín era la desintegració de la vella Turquia, un procés que Europa ha accelerat mantenint-lo tanmateix dins de certs límits. La revolució encara no ha fet revivre el país però ha creat les condicions per al seu renaixement. Bulgària i Àustria es veieren amenaçades pel perill real o aparent que Turquia volgués i fora capaç de transformar la ficció en realitat. Això explica la pressa, marcada pel pànic, amb què Ferran s'apoderà de la corona mentre Francesc Josep ampliava els dominis sotmesos a la seua. El monarca austríac demostrà clarament el seu temor a una Turquia en alça: encara que s'annexà Bòsnia, retirà "voluntàriament" la seua guarnició del districte de Novibazar. Aquesta decisió de tan gran importància fou deliberadament camuflada per ambdues parts: pels proaustríacs per tal de dissimular la covarda retirada de la monarquia dels

Habsburg i pels paneslavistes per tal de no debilitar la impressió que produí el “crim” de l’annexió de Bòsnia.

Una simple ullada al mapa dels Balcans basta per a evidenciar la importància de la regió de Novibazar (una estreta franja de terreny que pertany a Turquia però de població sèrbia i ocupada per les tropes austríaques a resultes del tractat de Berlín). D’una banda és com una falca entre les dues parts de “l’antiga Sèrbia”, és a dir, la Sèrbia pròpiament dita i Montenegro, per una altra constitueix un pont entre Àustria i Macedònia. Una línia de ferrocarril que la travessés (per a la que Àustria havia obtingut una concessió en els últims dies d’existència de l’antic règim turc) uniria la línia austrobosnia a la línia turcomacedònia. La importància econòmica directa de Novibazar era insignificant i els imperialistes austríacs no ho van ocultar. En canvi obria un camí estratègic que hagués propiciat l’increment de la influència austríaca en els Balcans, un projecte que s’inscrivía en la perspectiva d’un imminent desmembrament de Turquia. Quan aquestes esperances s’esfumaren Àustria s’afanyà a retirar la mà que mesquina i àvidament havia estès cap aqueixa caldera bullent que és Macedònia.

I d’aquesta forma Turquia no perdé res sinó que, per contra, recuperà una província el futur de la qual era com a mínim dubtós. Si reaccionà amb una protesta tan vigorosa fou perquè després de la llarga sèrie de discursos de benvinguda al nou règim reconeixia de nou i sense màscares les àvides mandíbules de l’imperialisme europeu. ¿Que potser la pujada al tron de Ferran no constituïa un primer pas previ a la temptativa d’apoderar-se de Macedònia? ¿L’evacuació del sanjacato de Novibazar no era una invitació perquè Sèrbia i Montenegro s’apoderaren d’aquesta província esdevenint (en entrar en guerra amb Turquia) en un baluard de la reraguarda austríaca? ¿Que potser no estava Rússia darrere de Bulgària i Alemanya darrere d’Àustria? ¿I no és fàcilment comprensible que els capitalistes i cercles dirigits d’Alemanya contemplaren sense massa simpaties el ressorgiment turc?

Durant els anys que precediren la revolució el capital alemany replegà triomf rere triomf a Turquia. Abdul Hamid li havia atorgat la concessió per a acabar el ferrocarril d’Anatòlia, una regió en què sembla haver-hi rics jaciments petrolífers. Línies marítimes, sucursals bancàries, el monopoli del subministrament d’armament, concessions ferroviàries, tota mena d’encàrrecs sumats a una riquesa natural en expansió i una força de treball a bon preu prometien lluminoses perspectives al capitalisme alemany. La revolució soscavà la influència dels Hohenzollern a Constantinoble, afermà les bases per al desenvolupament d’una indústria “nacional” turca i qüestionà les concessions alemanyes, obtingudes per mitjançant la corrupció i intriga capitalistes. El govern de Berlín decidí retirar-se temporalment romanent a l’expectativa. La consolidació en el poder dels “joves turcs” feu encara més necessària la recerca

d'una via d'aproximació a d'ells. Cosa que no impedeix, no obstant, que l'Alemanya capitalista estiga disposada a felicitar-se sincerament per la caiguda de la Turquia constitucional amb tant d'ardor com ha mostrat fins ara per a saludar hipòcritament la seua victòria.

Gran Bretanya, per la seua banda, manifesta sentiments amistosos cap al nou règim en la mateixa proporció en què aquest ha debilitat la posició d'Alemanya en els Balcans. En el context de la lluita permanent entre les dues majors potències d'Europa, els "joves turcs" han cercat de manera natural suport i "amics" a vores del Tàmesi. Però el punt delicat de les relacions angloturques és Egipte. Evidentment cal descartar una evacuació voluntària d'aqueix país per Anglaterra: l'importa massa el control del canal de Suez per a acceptar-la. Recolzaria Anglaterra a Turquia cas de conflicte militar? ¿O l'apunyalaria a traïció annexant-se purament i simple Egipte? Ambdues alternatives són possibles, dependrà de les circumstàncies. En tot cas no serà l'afecte sentimental per la Turquia liberal que guiarà els actes del govern britànic sinó els freds i cíncics càlculs imperialistes.

Com ja hem dit, Turquia té totes les raons per a témer que els dubtes de Bulgària i Àustria sobre els seus drets ficticis vagen acompanyats d'atemptats als seus propis interessos. No obstant no s'ha arriscat a treure l'espasa acontentant-se d'apel·lar les potències del Congrés de Berlín. No hi ha dubte que una guerra popular declarada a iniciativa dels "joves turcs" faria que el seu poder fora indestructible ja que està lligat al paper de l'exèrcit. Però això a condició que la guerra fora victoriosa.

I precisament no es podia pas esperar la victòria. El vell règim havia llegat al nou un exèrcit completament desorganitzat: una artilleria sense canons, una cavalleria sense cavalls, una infanteria sense fusells moderns en quantitat suficient i una armada menys apta per a la guerra que la russa. Encara que Gran Bretanya li atorgués un important préstec no es podia entrar en guerra amb Àustria sota aqueixes condicions. Quedava el problema d'una eventual guerra amb Bulgària. En aquest últim cas Turquia podia esperar sortir-ne victoriosa oposant la quantitat a la qualitat. Però què hauria resultat de tal victòria? El restabliment de l'estatut formal de "vassall" de Bulgària. Semblant objectiu no mereix una guerra. La recuperació de la Rumèlia Oriental? Això no reforçaria Turquia sinó les tendències centrífugues, ja de per si importants, que el nou règim intentava superar. Els elements reaccionaris, que en cap cas tenen res a perdre, han desencadenat una viva agitació a favor de la guerra i, si es pot jutjar pels despatxos que arriben de Constantinoble, han assolit debilitar la influència del govern i del comitè dels "joves turcs". Aquest, d'una banda, ha intentat canalitzar la indignació popular cap a un boicot de les mercaderies austríaques i, per una altra, ha concentrat els regiments més segurs a Constantinoble

dispersant per altres parts els més dubtosos. El control de l'exèrcit segueix sent com abans la principal força dels "joves turcs".

Però el caràcter limitat d'aquesta base social és precisament el principal motiu de perill per al nou ordre. El programa electoral del partit en el poder es limita exclusivament a qüestions polítiques i culturals. L'activitat del govern es desenrotlla en aquest terreny. La seua primera incursió en l'àmbit social fou dictar mesures draconianes contra les vagues. Els dirigents dels "joves turcs" neguen categòricament l'existència d'una qüestió obrera en Turquia i veuen en això la seua superioritat respecte a Rússia. La indústria turca, l'expansió de la qual fou sistemàticament i deliberada frenada per l'antic règim, es troba encara en estat embrionari. El proletariat de Constantinoble està format pels treballadors dels tramvies, de les fàbriques de tabac, pels estibadors i els impressors. Però la seua debilitat li impedeix de moment exercir una pressió seriosa sobre el partit governant.

Incomparablement més gran pot ser la influència dels camperols sobre el desenvolupament dels esdeveniments en Turquia. Els camperols, una quinta part dels quals manca de terra, sotmesos a un règim de semiservatge, tancats en les xarxes de la usura, reclamen mesures agràries fonamentals per part de l'Estat. No obstant, només el partit armeni Dashnaktsutiun i el grup búlgaromacedoni que dirigeix Sandanski persegueixen un programa agrari si fa o no fa radical. Pel que fa als "joves turcs" aquests ignoren la qüestió agrària de la mateixa manera que ignoren la qüestió obrera. És altament improbable que el camperolat turc siga capaç d'expressar llurs necessitats socials en el marc d'unes eleccions parlamentàries. Però la seua voluntat podrà fer-se sentir de forma més eficaç per mitjà de l'exèrcit. Els fets de la revolució han hagut de desenrotllar considerablement no sols la consciència dels oficials sinó també la dels soldats. No de cap manera improbable que igual que els interessos de la "nació" burgesa s'han expressat en l'oficialitat, les necessitats dels camperols puguen manifestar-se a través de la massa de soldats. En aquestes condicions podria ser fatal per a la Turquia parlamentària que un partit que es recolza en la jerarquia militar ignore la qüestió agrària.

De totes maneres, avui en dia Turquia necessita pau. Entaulant negociacions directes amb Àustria i Bulgària ha demostrat la seua intenció de reconèixer els fets consumats a condició que aquests dos Estats assumisquen una part del deute de l'Estat. Sens dubte aquesta seria la millor solució per a una Turquia que en les actuals circumstàncies no pot cancel·lar l'onerós deute acumulat per l'antic règim. Quan la discussió es centre al voltant d'una suma de diners és probable que les negociacions arriben a bon port.

Però quan escric aquestes línies les negociacions s'han trencat. No està clar si

temporalment o definitiva. El que de totes maneres sí ho està és que la diplomàcia britànica, i encara més la russa, fan tot allò que poden per tal d'impedir un acord bilateral entre Turquia i Àustria. L'objectiu que s'han fixat és la convocatòria d'un congrés internacional que revise el tractat de Berlín (i açò no es deu precisament a un respecte platònic per les lleis internacionals).

III. Intrigues per a una compensació “desinteressada”

Indiscutiblement l'enemic més pèrfid de la nova Turquia és la Rússia tsarista. El Japó feu retrocedir Rússia en les vores del Pacífic i ara una Turquia forta amenaça d'expulsar-la dels Balcans. Una Turquia consolidada sobre fonaments democràtics esdevindria en un centre d'atracció per a tot el Caucas i no sols per als musulmans. Unida a Pèrsia per la religió, tal Turquia podria expulsar a Rússia d'aquest país i convertir-se en una seriosa amenaça per a les possessions russes en Àsia central.

Sant Petersburg està disposada a colpejar Turquia de totes les maneres possibles. El semiconsentiment a l'annexió de Bòsnia i Hercegovina que Izvolski (ministre d'Assumptes exteriors de Rússia) transmeté a Aehrenthal (ministre d'Assumptes exteriors austríac) es devia indubtablement al càlcul dels avantatges que Rússia podia esperar del desordre en els Balcans. La resolució pacífica dels recents conflictes produiria un apropament entre Bulgària i Àustria i reforçaria Turquia. En d'altres paraules, significaria la fi de la influència política de Rússia en els Balcans.

Impedir un acord bilateral entre les parts directament interessades, jugar amb totes les apetències i desigs de les potències europees, fer que disputen entre d'elles per a fer-se amb un tros de la pell de l'ós: aquest és l'objectiu immediat de la diplomàcia russa. Ja he tingut ocasió d'escriure en aquestes mateixes pàgines que, en la seua etapa actual, la diplomàcia tsarista manca per complet d'una “idea” unificadora i pot ser definida com un oportunisme parasitari. Es nodreix principalment del conflicte entre Alemanya i Anglaterra i és parasitària inclús en relació amb la política imperialista dels governs capitalistes. Combina l'aliança amb França i l'“amistat” envers Alemanya, els acords secrets amb Aehrenthal amb les trobades oficials amb Colomé (ministre francès).

Explotar cada fissura de la política internacional sense guardar el seu torn en cap: tal és la missió a què es veu condemnada la diplomàcia russa per la seua debilitat política. Però perquè aquesta tàctica pugua a penes mostrar una possibilitat d'èxit, caldria una independència econòmica encara que no fora més que temporal enfront dels governs que guarden les millors cartes.

Ara bé, els esdeveniments dels Balcans han esclatat en ple període de negociacions d'un emprèstít rus de cinc-cents milions. Les precondicions econòmiques i polítiques per a la concessió d'aquest nou crèdit són extremadament desfavorables. La collita anual està per davall de la mitjana i en diverses províncies ha estat raquíta. En els primers mesos de l'any la balança comercial s'ha decantat netament. Les exportacions han sofert un fort retrocés, inclús en comparació amb els anys de la guerra contra el Japó i de "desordres". No hi ha cap dubte que el mercat borsari europeu ha tingut en compte (a la seua manera) l'agitació estudiantil que ha après a estimar com un símptoma alarmant. Les negociacions sobre el préstec, que es realitzen amb l'activa participació dels banquers russos, es perllonguen indefinidament.

La Bossa de Moscou explica la seua profunda depressió per la completa absència d'informacions sobre la data, lloc i condicions per a la concessió del préstec discutit. Rússia necessita liquiditat per tal de tenir les mans lliures en els Balcans. Aqueix és el taló d'Aquil·les de la diplomàcia tsarista. Gran Bretanya, que coordina la seua política exterior amb França, cerca utilitzar Rússia contra Alemanya i Àustria, però no té cap raó per a reforçar el tsarisme en els Balcans a les seues expenses.

És, doncs, poc probable que consenta a acordar un préstec substancial abans de la Conferència o, de forma més general, abans que s'hagen solucionat tots els problemes en el Nord. No obstant, podria fer-ho si prèviament hagués sotmès la diplomàcia tsarista, assegurant-se que la seua influència jugués a favor de Gran Bretanya.

Açò és el que s'oculta darrere de l'humor involuntari però oportú de la premsa financera britànica quan requereix Rússia per a que manifeste el major "desinterès" en els Balcans. Izvolski deambula a través d'Europa d'un govern a un altre, aparentment amb l'esperança de veure augmentar la seua influència de forma proporcional al volum de les seues despeses de viatge. Vaja on vaja, el ministre rus ha d'escoltar el cor patriòtic de la premsa russa on es mesclen els lladrucs de *Novoie Vremya* i les exclamacions de cobdícia del *Rech* de Miliukov. "Àustria ha crucificat vergonyosament els pobles eslaus", criden els Cadets, els octubristes i la gent de *Novoie Vremya*, "per això demanarem una compensació, la més pura i desinteressada de les compensacions". La histèria d'aquests patriotes, que rivalitzen pel volum dels seus crits, ha arribat al límit durant les darreres setmanes. Tot es barreja en un embolic repugnant d'on s'escapen trossos de programes polítics, paneslavisme, retòrica. "La compensació més desinteressada". Com? De quina naturalesa? Ningú pot respondre. I la impotència i resignació no fan més que augmentar la seua irritació.

Novoie Vremya s'inventa diàriament noves combinacions. Després d'haver ensenyat les dents als turcs, de sobte els manifesten simpatia. "De fet, moscovites i otomans estan més prop entre si que de qualssevol altres". La mateixa febril inestabilitat caracteritza la premsa "octubrista". En les darreres setmanes ha expressat amb una determinació constant el seu suport a un acostament anglorus respecte al qual manifestava fins aleshores una freda reserva. Saludant la creació de Cambres de comerç anglorusses en Sant Petersburg i Londres, el diari *Golos Moskva* situava aquesta nova combinació internacional sota la protecció de la "classe que més que cap altra podria afavorir l'acostament entre els pobles". Però quan la premsa britànica publicà, per Izvolski, un sermó sobre els perills de l'avarícia, l'òrgan semioficial de l'octubrisme desencadenà la seua ira contra Gran Bretanya que, una vegada més, havia demostrat la seua "perfídia habitual". No obstant encara pitjor fou l'actitud de la premsa liberal que intentà cobrir el seu imperialisme pseudo-opositora amb una justificació de principi "paneslavista".

Durant les vacances, Miliukov visità la península balcànica i arribà a la conclusió que tot funcionava de meravella. Amb la seua característica audàcia, assenyala que ja està molt avançat un apropament entre Sèrbia i Bulgària i que aviat es veurien els seus fruits. Poques setmanes més tard, però, el paneslavisme anava a passar per una experiència desagradable. Què succeí? Que els búlgars arribaren a un acord amb l'"enemic jurat dels eslaus", Àustria, i l'ajudaren a annexar-se les seues províncies, poblades de serbis.

Beneficiant-se del suport constant dels Cadets, Izvolski (encarnant el pretès "nou curs") donà en secret el seu consentiment a la "crucifixió dels eslaus". A través de les seues organitzacions nacionalistes, els polonesos, els rutens i els txecs de l'imperi austríac expressaren en les delegacions austrohongareses la seua plena solidaritat amb l'annexió efectuada per la monarquia habsburguesa. De manera que, només dos dies després del Congrés "de tots els eslaus" que es celebrà a Praga, la història demostrà una vegada més que la solidaritat de tots els eslaus no és més que una afirmació hipòcrita i que ni els interessos nacional-dinàstics, ni els interessos burgés-imperialistes es guien per un manual d'etnografia.

Els Cadets han perdut les últimes restes de cobertura ideològica i amb elles els últims vestigis de vergonya. *Rech* es queixa en un to exaltat que el govern dificulta els mítings populars per a protestar contra l'annexió de Bòsnia i en suport d'Izvolski. Arrabassat per un zel servil, l'òrgan semioficial dels Cadets es pregunta angoixat si Izvolski "no ha cedit massa davant els turcs" (*Rech*, primer d'octubre). Aquesta és la lògica de submissió de l'oposició. Començaren protestant perquè Àustria s'annexà dues províncies arrabassant-se-les a Turquia i acabaren cridant a exercir pressió... sobre Turquia. Què vol dir ara "cedir"

massa? Fa dos anys, aquests senyors acudiren a París per a demanar el suport dels radicals francesos contra el tsarisme. I ara requereixen el govern tsarista contra una Turquia que lluita per reviure. Les pèrdues que ha sofert Turquia els ha proporcionat un pretext per a demanar una compensació a Rússia a costa de Turquia.

Així prepara la premsa burgesa les condicions d'una Conferència internacional en què la diplomàcia tsarista ha d'aparèixer, en paraules de *Novoie Vremya*, com “el protector dels esclaus i defensor dels drets trepitjats.

IV. Fora dels Balcans! Abandoneu Tabriz!

La diplomàcia russa vol assegurar a la seua marina la llibertat per a entrar en el Mediterrani des del Mar Negre, aigües en què ha estat confinada durant més de mig segle.

El Bòsfor i els Dardanel, el camí cap al Mediterrani, estan vigilats per l'artilleria turca perquè, en virtut del “mandat” europeu, Turquia és la guardiana dels estrets. Igual que els navilis de guerra russos no poden abandonar el Mar Negre, els vaixells dels altres Estats no poden entrar en ell. La diplomàcia tsarista vol que s'òbriga el forrellat, però només per a la seua pròpia flota.

Gran Bretanya no pot acceptar aquesta pretensió de cap manera. La desmilitarització dels estrets només li seria acceptable si pogués enviar-hi la seua pròpia flota al Mar de Màrmara i al Negre. Però en aquest cas Rússia, la força naval de la qual és insignificant, sortiria perdent. Turquia, per la seua banda, perdria en aquests dos casos. La seua pròpia flota és irrisòria i l'estat que assolís desplaçar les seues naus davant dels murs de Constantinoble es faria l'amo.

Novoie Vremya es manifesta contra Anglaterra perquè aquesta li refusa al govern tsarista un dret que, donada la debilitat de la flota del Mar Negre, tindria un “caràcter purament teòric” i, al mateix temps, insisteix davant del governador del Sultà perquè òbriga els estrets a la flota russa, prometent en contrapartida defensar l'autoritat de Turquia sobre ells contra tota intrusió de les altres potències. Encara que en nom del Tractat de Berlín es manifeste contra un acord bilateral entre Turquia i Àustria, la mateixa Rússia voldria violar el mandat europeu per mitjà d'un acord bilateral amb Turquia. Si Rússia assolís els seus propòsits, això no sols posaria en perill el desenvolupament pacífic de Turquia sinó la pau en tota Europa.

Mentre a Europa Izvolski lliga els nusos de la intriga diplomàtica, en Àsia el

coronel Lyakhov ocupa el seu lloc en la mateixa tasca general desfent els embolics diplomàtics amb l'espasa. Després de la ressonància dels esdeveniments en els Balcans i els crits patriòtics de la “premsa nacional”, el tsarisme es prepara una vegada més per aixafar la Pèrsia revolucionària sota la bóta cosaca. Per a d'això compta no sols amb el consentiment “moral” d'Europa sinó, també, amb la complicitat activa de la “liberal” Anglaterra.

La victòria de Tabriz, la més important ciutat de Pèrsia, aconseguida contra l'exèrcit del Shah, amenaçava de desorganitzar completament els plans de la diplomàcia de Petersburg i Londres. Aquesta decisiva victòria de la revolució, que no sols obria la perspectiva a un renaixement econòmic i polític de Pèrsia sinó a una llarga guerra civil, causava un dany immediat als interessos dels capitalistes russos i britànics.

Dissolent els *Majies* (Parlament) en nom de l'ordre, Lyakhov obrí les portes a l'anarquia en tot el país. Mentre portava metralletes i esmolava les seues baionetes per a altres operacions militars, *Novoie Vremya* pronunciava la sentència que condemnava Pèrsia: “No podem oblidar [deia el diari] que tota la part oriental de la Transcaucàsia i Azerbaidjan forma una sola unitat ètnica... Els comitès armenis no sols actuen en el nostre país sinó també a Pèrsia amb l'objectiu d'unificar el moviment revolucionari i provocar un desastre general... Els semiintel·lectuals tàrtars de Transcaucàsia, oblidant que són súbdits russos, manifesten una càlida simpatia pels disturbis de Tabriz. Envien voluntaris: la comitiva de Sattor Khan està formada per joves demagogs tàrtars i armenis. En va l'Anjoman de Tabriz (Consell democràticament elegit que s'assembla en molts aspectes als Soviets de la Revolució russa de 1905) apel·là als “pobles civilitzats i humans del món” demanant-los que recordaren les lluites que entaularen “els seus heroics avantpassats [...] pels principis de la justícia i el dret”. En va alguns emigrants perses publicaren en *Times* unes enardides cartes demanant a Europa que deixi tranquil·la Pèrsia i li permeta arreglar els seus propis assumptes. Tot fou en va, la sentència ja havia estat dictada i Pèrsia condemnada. Comentant les recents entrevistes entre Izvolski i Ramat, ministre d'Assumptes exteriors de Gran Bretanya, el *Foreign Office* de Londres subratllava clarament l'entente entre els dos governs, garantint la seua “col·laboració harmoniosa” en la resolució dels problemes d'Àsia Central.

El 24 d'octubre sis batallons d'infanteria russos, secundats per cavalleria i artilleria, travessaren la frontera persa per a ocupar Tabriz, la revolucionària. Les comunicacions telefòniques amb aquesta ciutat estan tallades des de fa temps, els “pobles humans d'Europa” s'han estalviat la necessitat de veure dia a dia com la xusma tsarista desenfrenada posa en pràctica “l'harmoniosa col·laboració” de dues nacions “cristianes” entre les runes fumejants de Tabriz.

Pel seu enèrgic moviment a través de tot el país, i en particular en el Caucas, el proletariat de l'Imperi rus ha conduït Pèrsia cap a la vida política. Avui en dia, no obstant, manca de força per tal d'aturar el puny sagnant que amenaça el poble persa. Tot allò que poden fer els obrers socialistes de Rússia és estigmatitzar sense pietat no sols l'obra del carnisser tsarista sinó també la dels partits burgesos que comparteixen la responsabilitat d'aquest crim.

Sortiu de Tabriz! Aquesta consigna ha de ressonar en cada fàbrica, en cada reunió obrera per a que s'escolte en tot el país i en el món sencer des de la tribuna de la Duma. Fora dels Balcans! El tsarisme no té cap dret sobre Constantinoble. La flota del Mar Negre no té res a fer en el Mar de Màrmara ni en el Mediterrani. Arreglen com arreglen el problema de les seues relacions els pobles dels Balcans, ho faran millor i més raonablement sense la interferència del tsarisme amb el seu seguici de provocacions sagnoses i intrigues depredadores.

Que s'alce la veu del proletariat socialista de Rússia i que es faça escoltar malgrat aquesta atmosfera carregada de verí reaccionari difós per la premsa burgesa, que exhala xovinisme i vil servilisme.

Proletary, núm. 38, 1 de novembre de 1910